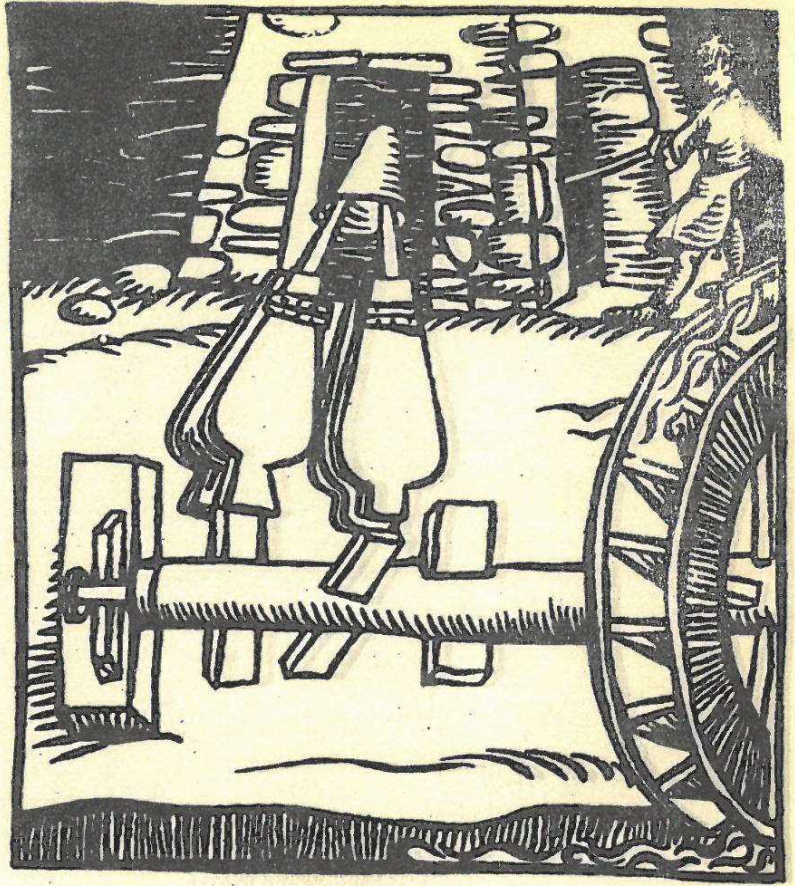
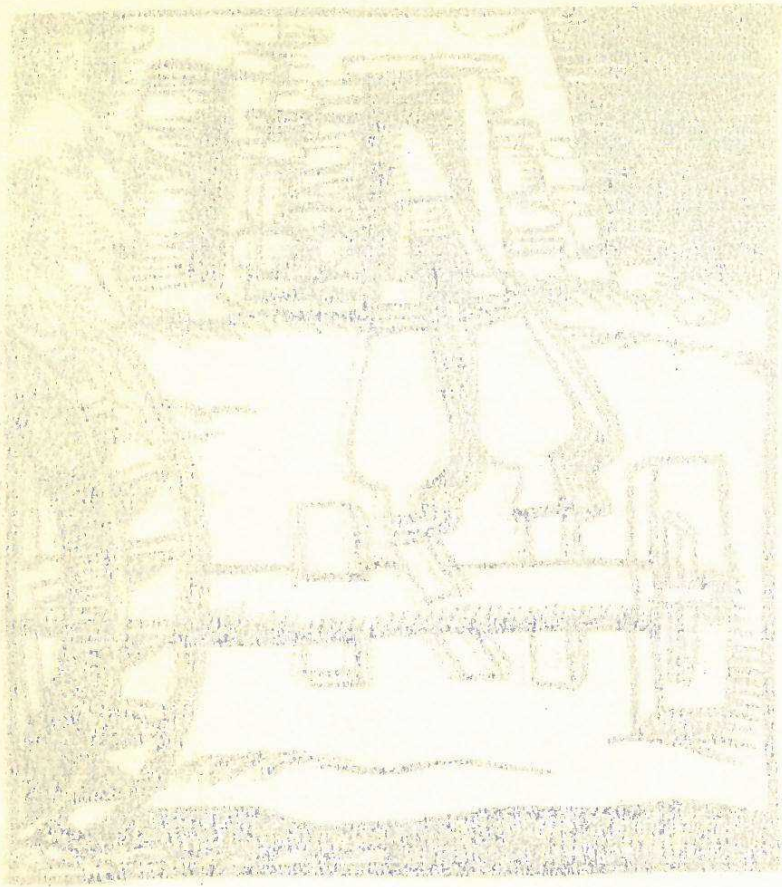

ZPRAVODAJ
TECHNICKÉHO
MUZEA V BRNĚ

3

1972

МУЗЕЙ В БУВР
ТЕХНИЧЕНО
УПРАВЛЕНИЕ

С

1975

TECHNICKÉ PAMÁTKY

Archeologický výzkum Staré huti u Adamova

Podle odborného plánu činnosti Technického muzea pokračoval i letos v letních měsících archeologický průzkum a odkryv dominantního objektu huti - velké dřevouhelné vysoké pece. Pomocí studentů - externích spolupracovníků - bylo vybráno a vyčištěno dno pece. Ukázalo se, že veškeré zbytky, z nichž by bylo možno určit velikost a tvar nístěje, byly bohužel beze zbytku odstraněny, pouze zbytky cihelné konstrukce a množství rozptýlené ohnivzdorné hmoty svědčí o použitém konstrukčním materiálu a technickém řešení nístěje. Zato odkrývání klenutého vodního náhonu ukázalo, že je z větší části nepoškozen, pouze zanesen, případně zavalen v místech, kde byl otevřen kontrolními šachtami. Vybrání plného profilu náhonu bohužel zabránil abnormálně vysoký stav hladiny Křtinského potoka, který zvedl hranici spodní vody natolik, že vrstva asi 1m mocná nemohla být vybrána. Odstraněním destrukcí při patě pece a otevřením vstupu do klenutého náhonu nabyla pec ještě monumentálnějšího vzhledu. V obou malých pecích byla pod vrstvou limonitové rudy vrstvička vápna doprovázená střeponým materiálem. Střepony, pocházející z kamennové nádoby s hnědou polevou, nelze bohužel přesněji datovat. Výskyt vápna potvrzuje údaje o užívání pecí jako vápenek. Současně byl proveden orientační průzkum ostatních lokalit v Josefském údolí, povrchový sběr a lokalizace některých povrchových dolů a komunikací. Byly získány vzorky materiálů, většinou šedé litiny, ze zavaleného náhonu, bohužel nestratifikovatelné.

Ve výzkumu lokality bude pokračováno příští sezonu v prostoru lednice a vodního náhonu.

Archeologický výzkum zaniklých vápenných pecí

V měsíci červenci bylo započato s archeologickým průzkumem zaniklých vápenných pecí, ležících severně od skalnatého hřebene ŠUMBERA na táhlém úbočí, které končí ostrožnou, tvořící jižní stěnu Těsnohlídkova údolí. Na zmíněné ostrožně jsou zbytky středověkého hradu. Při výzkumu hradu, který prováděl A. Kříž, dobrovolný pracovník Moravského muzea, byly objeveny asi 200m jižně směrem k vápencovému hřebenu Šumbery dvě zahloubené pracovní jámy, z nichž východní byla podrobena výzkumu.

Vzhledem k technologicko-výrobní závažnosti objektu převzalo jeho další výzkum Technické muzeum v Brně. Při ověřovacím výzkumu bylo prokázáno, že šlo /podle zbytků produktů v zahloubených jámách/ o pece, sloužící k výrobě vápna, které bylo poblíž dvou baterií pecí /každá po 3 pracovních oborech/ hašeno v zahloubeném objektu vytesaném do sklaného podlaží a vyzdřeném do výše 1m.

Datování pecí bylo prokázáno kostrovým pohřbem v prostoru za východní baterií pecí, který se nacházel v zánikovém horizontu a byl datován dvojicí přezek, typických pro konec 13. století.

Při vlastním výzkumu byl objekt zaměřen, vybrána polovina prostoru jámy pro hašení vápna, část vlastního pracovního prostoru, prostor za východní baterií pecí, vyzdvižena kostra a odebrány vzorky produktů pecí. Současně byla pořízena základní dokumentace.

Vedení Technického muzea zamýšlí zařadit lokalitu jako technickou památku v terénu a ve spolupráci s KSSPPOP vyřešit způsob uchování objektu a jeho prezentace. Výzkum objektu bude pokračovat v další sezoně podle plánu odborné činnosti Technického muzea v Brně.

V Ý S T A V Y A E X P O Z I C E

Výstava LITÁ OCEL MORAVY A SLEZSKA

V době od 26. června do 10. září probíhala v TM v Brně výstava "Litá ocel Moravy a Slezska". Výstava zachycovala vývoj technologie výroby ocelových odlitků v nejdůležitějších slévárnách Moravy a Slezska od počátků až po současnost, čímž se stala reprezentantem čs. slévárenství. Byla ojedinělou akcí svého druhu nejen u nás, ale podle vyjádření zahraničních účastníků výstavy v Evropě vůbec. Výstava byla součástí programu I. mezinárodního slévárenského veletrhu FOND-EX 72 a byla hojně navštívena domácími i zahraničními slévárenskými odborníky a dosáhla vesměs kladného odborného hodnocení. Na tomto úspěchu se podílejí též slévárny oceli národních podniků Třinecké železářny VŘSR, Vítkovické železářny K. Gottwalda, Tatra, Nová huť K. Gottwalda, Šmeralovy závody, Slatina, Uničovské strojířny, ŽĐAS a katedra slévárenství VŠB v Ostravě, které poskytly prostředky k realizaci výstavy.

V souvislosti s výstavou byla 28.6. uspořádána tisková beseda s představiteli zahraničních slévárenských časopisů. Pracovníci muzea informovali o záměrech, cílech a výsledcích vědeckého výzkumu vývoje slévárenství v TM v Brně. Přítomní redaktori se vyslovili pochvalně o této činnosti a ujistili, že prostřednictvím svých časopisů budou informovat odbornou slévárenskou veřejnost svých zemí.

Výstava MINERVA SALON

Ve spolupráci s Národním technickým muzeem v Praze a národním podnikem MINERVA Boskovice byla v pondělí dne 11. září slavnostně otevřena výstava Minerva salon - od jehly k šicímu stroji. Na 50 exponátů šicích strojů ukazuje vývoj, jakým prošla tato technika během více než stoletého období. Výstava je otevřena do 8. října 1972.

Stálé expozice Technického muzea

VÝVOJ VYUŽITÍ VODNÍ ENERGIE

PARNÍ ENERGETIKA

PANORAMA, stereoskopické promítání barevných dia-
pozitivů, uvedla v 3. čtvrtletí celkem 5 programů.

S B Í R K O T V O R N A Č I N N O S T

Poradní sbor pro nákupy sbírek Technického muzea se sešel koncem září k projednání nákupů nových sbírkových předmětů, které shromáždili odborní pracovníci během posledního čtvrtletí. Byly schváleny nákupy litinových předmětů blannenské výroby pro slévárenskou sbírku, šicí stroje, pračky a vysavače pro sbírku předmětů mechanizované domácnosti, vybavení kovárny a vzorkovnice podkov pro obor kovárenství, hrací strojek - gramofon a hrací album pro sbírku hracích strojů, fotografické přístroje a příslušenství z pozůstatosti třebíčského fotografa V. Dlouhého a automobil Z-6 pro doplnění řady zbrojových automobilů.

Předměty budou postupně restaurovány a konzervovány a zpřístupňovány badatelské i návštěvnícké veřejnosti.

Pro nový depozitář v Židenicích byl vypracován plán uložení sbírkových předmětů dle oborů a systém označování inventárními čísly. Zároveň byly přestěhovány do nových prostor předměty z nevyhovujícího depozitáře v budově TM. Cílem akce stěhování sbírkových předmětů do moderního depozitáře bude ukončena do konce tohoto roku.

Sbírkou letecké techniky byly v červenci l.r. rozšířeny o dvoumístný československý vrtulník HC 102, který byl sériově vyráběn na přelomu 50-tých a 60-tých let v n.p. Moravan Otrokovice.

Před ukončením jsou dále jednání o převedení do sbírek dvou vírníků - motorového Aeron XA 66 a bezmotorového KD 67 Ideál. Oba byly vyvinuty, zkonstruovány i používány v regionální sbírkové oblasti brněnského Technického muzea.

Pro oddělení měřicí techniky zajistil v tomto čtvrtletí Ing. Procházka 33 sbírkových předmětů, z nichž jsou nejhodnotnější Polarograf V301 /podle původní konstrukce Heyrovského z roku 1925/ a jiskrový chro ograf pro výzkum balistiky střelných zbraní.

V oddělení obráběcích strojů byl v tomto čtvrtletí navázán kontakt s národním podnikem NAŘADÍ Ždánice, monopolním výrobcem závitorezných nástrojů. V rámci této spolupráce bude rozšířen sbírkový fond odd. obráběcích strojů o výroby tohoto podniku.

V oddělení textilních strojů byla v srpnu započata montáž a celková úprava selfaktoru, umístěného v depozitáři v zámku Litenčicích. Jedná se o dopřádací stroj, který je v současné době již vyřazován z výrobního procesu a nahrazován výkonnějšími a technicky dokonalejšími dopřádacími stroji. Podobných strojů pracuje v brněnských textilních závodech již jen několik kusů.

Pracovník oddělení městské hromadné dopravy s. Bauer navázal v tomto čtvrtletí jednání s Dopravním podnikem Jihlava. Technickému muzeu byl v roce 1974 přislíben autobus MHD Jihlava zn. ŠKODA RO z roku 1947, obnovený do původního stavu.

Pro oddělení městské hromadné dopravy byl z Národního technického muzea v Praze získán motor GE 58, určený pro obnovu motorového tramvajového vozu GRAZ z olomoucké městské dopravy z let 1900.

Ve 3. čtvrtletí byla v oddělení městské hromadné dopravy ukončena obnova přívěsného dvounápravového tramvajového vozu evid. číslo 205. Jde o výrobek vagonky Studénka z roku 1920.

Pro oddělení řemesel byla získána vzorkovnice kovářské výroby podkov v počtu 20 kusů, znázorňující vývoj a použití jednotlivých typů podkov u nás.
